

BIULETYN nr 3(7)/2018

www.fundacja.togatus.pl

ZMIANA USTAWOWYCH TERMINÓW DOCHODZENIA ROSZCZEŃ

W związku z podpisaniem przez Prezydenta RP ustawy nowelizującej Kodeks Cywilny z dniem 9 lipca 2018 r. zmianie uległy zasady dochodzenia roszczeń w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej, a także ustawowe terminy dochodzenia roszczeń majątkowych.

Co to oznacza w praktyce? Ideą przyświecającą nowelizacji było zmobilizowanie przedsiębiorców do tego, aby szybciej dochodzili swoich roszczeń. Celem jest również wzmocnienie pozycji konsumenta tj. osoby fizycznej, która dokonuje z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z działalnością gospodarczą tej osoby.

Zmiany dotyczą nie tylko przedsiębiorców, ale również innych osób dochodzących roszczeń majątkowych. Podstawową zmianą jest skrócenie ogólnego terminu przedawnienia roszczeń z 10 do 6 lat. To samo dotyczy roszczeń stwierdzonych prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu powołanego do rozpoznawania spraw danego rodzaju albo orzeczeniem sądu polubownego, jak również roszczeń stwierdzonych ugodą zawartą przed sądem albo przed sądem polubownym albo ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez Sąd. Na przykład, jeżeli prawomocnym orzeczeniem Sądu zaopatrzone w klauzulę wykonalności z dniem 01 sierpnia 2018 r. przyznana została nam kwota 5.000 zł tytułem odszkodowania to będziemy mieli nie 10 a 6 lat na dochodzenie należnego nam roszczenia.

Bez zmian pozostaje 3 – letni okres dla dochodzenia roszczeń okresowych (tj. powtarzalnych, do których zaliczyć możemy m.in. czynsz przy umowie najmu, rentę, zapłatę raty wynagrodzenia w umowie leasingu) oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, w których po jednej stronie występuje przedsiębiorca, a po drugiej konsument.

Ważną zmianą jest również kwestia tego, kto może skorzystać z zarzutu przedawnienia przy roszczeniach przysługujących przeciwko konsumentowi. Do tej pory inicjatywa podniesienia zarzutu przedawnienia roszczenia spoczywała na dłużniku. Jeżeli nie chciał lub nie wiedział o instytucji przedawnienia i nie skorzystał z przysługującego mu na podstawie art. 188 k.c. uprawnienia, Sąd mógł uznać roszczenie wierzyciela, nawet jeżeli uległo przedawnieniu. Ustawodawca w celu ochrony konsumenta, który bardzo często nie wiedział o tym, że roszczenia mogą ulec przedawnieniu, zdecydował się na nowelizacją wyżej

wspomnianego przepisu, nakładając na Sądy obowiązek ustalenia czy dochodzone roszczenie nie jest przedawnione. Ustawa nowelizująca Kodeks Cywilny, podobnie jak większość aktów prawnych, przewiduje w tym zakresie wyjątki. Zgodnie z art. 117¹ kodeksu cywilnego Sąd w wyjątkowych przypadkach może nie uwzględnić upływu terminu przedawnienia roszczenia przysługującego przeciwko konsumentowi, jeżeli przemawiają za tym względy słuszności. Owe pojęcie należy traktować jako klauzulę generalną, przy której Sąd bierze pod uwagę:

1. długość terminu przedawnienia;
2. długość okresu od upływu terminu przedawnienia do chwili dochodzenia roszczenia;
3. charakter okoliczności, które spowodowały niedochodzenie roszczenia przez uprawnionego, w tym wpływ zachowania zobowiązanego na opóźnienie uprawnionego w dochodzeniu roszczenia.

Kolejną ze zmian jest sposób liczenia terminu przedawnienia. Do czasu wejścia w życie ustawy nowelizującej Kodeks Cywilny, termin przedawnienia roszczeń liczony był na podstawie art. 110-116 Kodeksu Cywilnego. Jeżeli roszczenie przeciwko konsumentowi stało się wymagalne z dniem 22 czerwca 2013 r. to termin przedawnienia mijał 22 czerwca 2016 r., teraz uległo to zmianie. Obecnie koniec terminu przedawnienia będzie przypadał na ostatni dzień roku kalendarzowego, chyba że termin przedawnienia jest krótszy niż dwa lata. W przytoczonym powyżej przykładzie termin przedawnienia minie nie 22 czerwca 2016 r. a 31 grudnia 2016 r. W związku z powyższym tak naprawdę termin przedawnienia nie będzie wynosił 3 lat, a 3,5 roku.

Co w takim razie z roszczeniami, które powstały przed wejściem w życie nowelizacji? Zgodnie z przepisami przejściowymi do roszczeń, które powstały przed 9 lipca 2018 r., zastosowanie będą miały nowe zasady dotyczące przedawnienia roszczeń.

Jeżeli bieg terminu przedawnienia na podstawie nowych przepisów uległ skróceniu, wówczas zakładamy, że bieg terminu rozpoczął się z dniem 9 lipca 2018 r. Jeżeli jednak przedawnienie nastąpiłoby przy uwzględnieniu dotychczas obowiązujących przepisów wcześniej, wówczas przedawnienie nastąpi z upływem tego wcześniejszego terminu. Z tego względu należy wyliczyć oba terminy, w których miałyby nastąpić przedawnienie i wybrać ten, który upłynie wcześniej.

Najprościej będzie to zobrazować na następującym przykładzie. 01 czerwca 2015 r. została podpisana umowa kupna auta, zgodnie z którą kupujący zobowiązał się do zapłaty jej ceny do dnia 10 czerwca 2015 r. Z dniem 11 czerwca 2015 r. roszczenie staje się wymagalne więc od tego terminu będziemy liczyć bieg przedawnienia. Jeżeli weźmiemy pod uwagę

wcześniej obowiązujące przepisy, zgodnie z którymi termin przedawnienia dla tego typu roszczenia wynosił 10 lat, wtedy uznamy, że roszczenie przedawni nam się z dniem 11 czerwca 2025 r. Jeżeli jednak weźmiemy pod uwagę obecnie obowiązujące przepisy i termin przedawnienia zaczniemy liczyć od 09 lipca 2018 r. to roszczenie przedawni nam się 31 grudnia 2024 r. Porównując więc oba terminy zauważymy, że wcześniejszym z nich jest 31 grudnia 2024 r. i to właśnie z jego upływem nastąpi przedawnienie naszego roszczenia.

Istotnym wyjątkiem w zakresie przepisów przejściowych jest sytuacja konsumentów w stosunku do przedsiębiorców. Jeżeli takie roszczenie powstało przed 09 lipca 2018 r. i do tego czasu się nie przedawniło, wówczas zastosowanie będą miały przepisy dotychczasowe, zgodnie z którymi termin przedawnienia tych roszczeń będzie wynosił 10 lat.

Biorąc pod uwagę nowe regulacje bez wątplenia uznać należy, że szczególne zmiany nastąpiły w zakresie przedawnienia roszczeń przysługujących przedsiębiorcom wobec konsumentów. Konsumentowi, jako słabszej stronie stosunku prawnego, zapewniono niezbędną ochronę, która wpisuje się w kontekst szeroko rozumianej ochrony prawnej tej grupy podmiotów w obrocie gospodarczym. Wprowadzone przepisy zmuszą przedsiębiorców do szybszego dochodzenia przysługujących im roszczeń, zapewniając im jednak stosowną ochronę w przypadku, kiedy uwzględnienie terminu przedawnienia z urzędu skutkowałoby działaniem sprzecznym z zasadami słuszności. Znacznych trudności mogą z pewnością nastęrczyć przepisy przejściowe, które prawdopodobnie okażą się problematyczne przy właściwym określeniu terminu przedawnienia dla roszczeń, które powstały przed 09 lipca 2018 r. Odpowiedzi na to, czy wprowadzone regulacje będą skuteczne i czy ułatwią kwestie dochodzenia roszczeń będzie można doszukiwać się po ukształtowaniu odpowiedniej praktyki sądowej w tym zakresie.

Lidia Makarewicz

ZASADY PRYZNAWANIA I ZWROTU BONIFIKATY UDZIELONEJ OD CENY SPRZEDAŻY NIERUCHOMOŚCI

Zasady przyznawania i zwrotu bonifikaty od ceny sprzedaży udzielonej na zakup nieruchomości znajdujących się w zasobie samorządu terytorialnego zostały zawarte przez

ustawodawcę w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn. Dz. U. 2018, poz. 121 dalej u.g.n.).

Zgodnie z art. 68 ust. 1 u.g.n. właściwy organ może udzielić bonifikaty od ceny sprzedaży na podstawie odpowiednio: zarządzenia wojewody albo uchwały rady lub sejmiku, jeżeli nieruchomość jest sprzedawana:

- na cele mieszkaniowe, na realizację urządzeń infrastruktury technicznej oraz innych celów publicznych;
- osobom fizycznym i osobom prawnym, które prowadzą działalność charytatywną, opiekuńczą, kulturalną, leczniczą, oświatową, naukową, badawczo-rozwojową, wychowawczą, sportową lub turystyczną, na cele niezwiązane z działalnością zarobkową, a także organizacjom pożytku publicznego na cel prowadzonej działalności pożytku publicznego;
- stowarzyszeniom ogrodowym w rozumieniu ustawy z dnia 13 grudnia 2013 r. o rodzinnych ogrodach działkowych z przeznaczeniem na rodzinne ogrody działkowe;
- poprzedniemu właścicielowi lub jego spadkobiercy, jeżeli nieruchomość została od niego przejęta przed dniem 5 grudnia 1990 r.;
- na rzecz Skarbu Państwa albo na rzecz jednostki samorządu terytorialnego;
- kościołom i związkom wyznaniowym, mającym uregulowane stosunki z państwem, na cele działalności sakralnej;
- jako lokal mieszkalny;
- w wyniku uwzględnienia roszczeń, o których mowa w art. 209a ust. 1 i ust. 2 u.g.n., tj. roszczeń o zawarcie umowy przeniesienia własności lub oddania w użytkowanie wieczyste przyległej nieruchomości gruntowej lub jej części, która wraz z dotychczas wydzieloną działką gruntu będzie spełniać wymogi działki budowlanej;
- spółdzielniom mieszkaniowym w związku z ustanowieniem odrębnej własności lokali lub z przeniesieniem własności lokali lub domów jednorodzinnych;
- osobie, o której mowa w art. 37 ust. 2 pkt 6 u.g.n. tj. osobie, która zamierza nabyć nieruchomość lub jej części, jeśli mogą poprawić warunki zagospodarowania nieruchomości przyległej, stanowiącej własność lub oddanej w użytkowanie wieczyste tej osobie, jeżeli nieruchomości te nie mogą być zagospodarowane jako odrębne nieruchomości, z zastrzeżeniem, że nieruchomość przyległa jest przeznaczona lub wykorzystywana na cele mieszkaniowe;

- podmiotom, o których mowa w art. 61 ust. 1 u.g.n. tj. przedstawicielstwom dyplomatycznym lub urzędom konsularnym państw obcych oraz innym przedstawicielstwom i instytucjom zrównanym z nimi w zakresie przywilejów i immunitetów na podstawie ustaw, umów międzynarodowych lub powszechnie obowiązujących zwyczajów międzynarodowych;
- na cele realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tekst jedn. Dz. U. 2018, poz. 1398).

Niemniej pomimo posiadania prawa własności do danej nieruchomości osoba, która ją nabyła za cenę pomniejszoną o wartość udzielonej bonifikaty, zmuszona jest do pewnych ograniczeń w jej władaniu. Mianowicie beneficjent bonifikaty przed upływem 10 lat, a w przypadku nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny przed upływem 5 lat, licząc od dnia nabycia nieruchomości, nie może zbyć tej nieruchomości lub wykorzystać jej na cele inne niż cele uzasadniające udzielenie bonifikaty. W przypadku jednak, gdyby doszło do zbycia nieruchomości lub wykorzystania jej na inne cele przed upływem określonego ustawowo terminu, beneficjent zobowiązany będzie, na żądanie właściwego organu, do zwrotu kwoty równej udzielonej bonifikaty po jej waloryzacji (art. 68 ust. 2 u.n.g.).

Ustawodawca przewidział wyjątki od powyższej zasady. Zwolnienie z obowiązku zwrotu zwaloryzowanej bonifikaty nastąpi w przypadku:

1. zbycia na rzecz osoby bliskiej (z zastrzeżeniem, że jeżeli osoba bliska beneficjenta zbędzie lub wykorzysta nieruchomość na inne cele niż cele uzasadniające udzielenie bonifikaty, przed upływem 10 lat, a w przypadku nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny przed upływem 5 lat, licząc od dnia pierwotnego nabycia, to na niej spoczywać będzie obowiązek zwrotu bonifikaty po jej waloryzacji);
2. zbycia pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego;
3. zbycia pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego i Skarbem Państwa;
4. zamiany lokalu mieszkalnego na:
 - a) inny lokal mieszkalny będący przedmiotem prawa własności lub spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego,
 - b) nieruchomość przeznaczoną lub wykorzystywaną na cele mieszkaniowe będącą przedmiotem prawa własności lub prawa użytkowania wieczystego;
5. sprzedaży lokalu mieszkalnego, jeśli środki uzyskane z jego sprzedaży wykorzystane zostały w ciągu 12 miesięcy na nabycie:

- a) innego lokalu mieszkalnego będącego przedmiotem prawa własności lub przedmiotem spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego,
- b) nieruchomości przeznaczonej lub wykorzystywanej na cele mieszkaniowe będącej przedmiotem prawa własności lub prawa użytkowania wieczystego.

Istotnym również jest, iż za zgodą odpowiednio wojewody, rady lub sejmiku organ udzielający bonifikaty może odstąpić od żądania jej zwrotu, w innych przypadkach niż określone powyżej.

Na marginesie wskazać należy, iż w przypadku sprzedaży lub zamiany lokalu mieszkalnego, o których mowa powyżej, na nabycie albo zamianę nieruchomości albo lokalu mieszkalnego beneficjent bonifikaty nie wykorzysta wszystkich uzyskanych środków, to zobowiązany będzie dokonać zwrotu kwoty odpowiadającej części bonifikaty niewykorzystanej na nabycie lub zamianę, po jej waloryzacji.

Lidia Makarewicz

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA NIEAUTORYZOWANE TRANSAKCJE BANKOWE

Obowiązki stron umowy rachunku bankowego oraz zasady odpowiedzialności banku za nieautoryzowane transakcje zostały uregulowane w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (tekst jedn. Dz. U. 2017, poz. 2003). Zarówno na użytkowniku uprawnionym do korzystania z instrumentu płatniczego, jak również na banku jako dostawcy wydającym instrument płatniczy spoczywa szereg obowiązków związanych z zapewnieniem ochrony transakcji bezgotówkowych.

W sytuacji, gdy doszło jednak do wyprowadzenia środków finansowych z rachunku bankowego użytkownika w wyniku cyberataku, ustalenie, czy to bank, czy użytkownik rachunku bankowego ponosi odpowiedzialność, każdorazowo będzie zależało od okoliczności danej sprawy. Nie ma przy tym znaczenia, czy użytkownikiem rachunku bankowego jest przedsiębiorca czy osoba fizyczna.

Istotnym jest, iż zgodnie z art. 46 ust. 3 powołanej ustawy uprawniony do korzystania z instrumentu płatniczego odpowiada za nieautoryzowane transakcje płatnicze w pełnej wysokości, jeżeli doprowadził do nich umyślnie albo w wyniku umyślnego lub będącego

skutkiem rażącego niedbalstwa naruszenia co najmniej jednego z obowiązków, o których mowa w art. 42 (korzystanie zgodnie z umową, informowanie o przypadkach kradzieży, przewłaszczenia, utraty, nieuprawnionego użycia instrumentu płatniczego). Pamiętać jednak należy, iż na mocy art. 45 ust. 1 cytowanej ustawy to na dostawcy spoczywa ciężar udowodnienia, że transakcja płatnicza została autoryzowana i prawidłowo zapisana w systemie służącym do obsługi transakcji płatniczych dostawcy oraz że nie miała na nią wpływu awaria techniczna ani innego rodzaju usterka związana z usługą płatniczą świadczoną przez tego dostawcę, w tym dostawcę świadczącego usługę inicjowania transakcji płatniczej. Ponadto w świetle art. 45 ust. 2 ustawy wykazanie przez dostawcę zarejestrowanego użycia instrumentu płatniczego nie jest wystarczające do udowodnienia, że transakcja płatnicza została przez użytkownika autoryzowana albo że płatnik umyślnie albo wskutek rażącego niedbalstwa doprowadził do nieautoryzowanej transakcji płatniczej albo umyślnie albo wskutek rażącego niedbalstwa dopuścił się naruszenia co najmniej jednego z obowiązków. Ciężar udowodnienia tych okoliczności spoczywa na dostawcy.

Wobec powyższego, jeżeli bank w toku postępowania sądowego udowodni, iż do wyprowadzenia środków finansowych z rachunku bankowego użytkownika doszło w wyniku rażącego niedbalstwa użytkownika, to zwolniony zostanie z ponoszenia odpowiedzialności. W innym przypadku odpowiedzialność będzie spoczywać na nim i zostanie zobowiązany przez sąd do zwrotu użytkownikowi wyprowadzonych środków.

Mateusz Brocki

ZACHOWANIE ŚRODKÓW OSTROŻNOŚCI PRZY TRZYMANIU ZWIERZĄT W MIEJSCU PUBLICZNYM

Fakt posiadania zwierząt wiąże się z szeregiem obowiązków spoczywających na ich właścicielach, w szczególności na obowiązku zachowywania środków ostrożności przy ich trzymaniu w miejscu publicznym. Zgodnie bowiem z art. 77 Kodeksu wykroczeń, kto nie zachowuje zwykłych lub nakazanych środków ostrożności przy trzymaniu zwierzęcia, podlega karze grzywny do 250 złotych albo karze nagany.

Przedmiotem ochrony jest bezpieczeństwo osób i mienia, a także innych zwierząt niż to trzymane. Ustawodawca jednak nie określił czym są zwykłe lub nakazane środki ostrożności

przy trzymaniu zwierzęcia w miejscu publicznym. Przyjmuje się zatem, że pod pojęciem zwykłych środków ostrożności mieszczą się środki tradycyjne, przyjęte zwyczajowo, naturalne dla trzymania danego gatunku zwierzęcia, dodatkowo uzależnione od jego cech osobniczych i ewentualnego, potencjalnego zagrożenia. Najczęściej spotykanym w praktyce przypadkiem naruszenia dyspozycji tego przepisu jest niezachowywanie środków ostrożności przy trzymaniu psów w miejscu publicznym (spacerując na skwerach, placach, parkach itd.). Tymczasem należy wiedzieć, że w ramach zachowania zwykłych środków ostrożności wystarczy jedynie doskonale poznanie psychiki psa i uzyskanie bezwzględного posłuszeństwa. Spełnienie tego wymogu w ramach zwykłych środków ostrożności nie wymaga np. spacerowania z psem znajdującym się na smyczy lub w kagańcu. Nie można bowiem wyobrazić sobie, że prowadzenie na smyczy i w kagańcu chociażby wilczarza irlandzkiego (ważącego 85 kg, wysokości 110 cm w kłębie) zapewni bezpieczeństwo w miejscu publicznym. Jeżeli bowiem pies tej rasy miałby skłonności do agresywnego zachowania, to nie ma człowieka tak mocnego, który mógłby go utrzymać. Tymczasem psy tej rasy są wyjątkowo łagodne i wykazują skłonności opiekuńcze zarówno w odniesieniu do ludzi, jak i zwierząt, i nigdy same pierwsze nie atakują. Uznać zatem należy, że nie popełnia wykroczenia z tego przepisu osoba, która znając psychikę swojego czworonożnego przyjaciela, prowadzi go w miejscu publicznym bez smyczy i kagańca.

Natomiast pod pojęciem nakazanych środków ostrożności należy upatrywać wszelkich środków ostrożnego postępowania ze zwierzętami, określonych przez obowiązujące przepisy prawa. Z powyższym ściśle związane jest Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 kwietnia 2003 r. w sprawie wykazu ras psów uznawanych za agresywne (Dz. U., Nr 77, poz. 687), wydanego na podstawie ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt. W powyższym akcie normatywnym Minister wskazuje na 11 ras agresywnych psów, które zawsze, niezależnie od okoliczności, muszą znajdować się na smyczy i w kagańcu, niezależnie od tego, czy zachowują się przyjaźnie w stosunku do otoczenia. Są to rasy takie jak: 1) amerykański pit bull terrier, 2) pies z Majoroki (Perro de Presa Mallorquin), 3) buldog amerykański, 4) dog argentyński, 5) pies kanaryjski (Perro de Presa Canario), 6) tosa inu, 7) rottweiler, 8) akbash dog, 9) anatolian karabash, 10) moskiewski stróżujący, 11) owczarek kaukaski.

Należy przyjąć, że do kategorii niebezpiecznych zwierząt (rzeczy/przedmiotów materialnych) zaliczyć należy niektóre, specjalnie w tym celu wyselekcjonowane rasy psów wymienione w powyższym Rozporządzeniu. Psy tych ras, obok właściwych wszystkim psom możliwości ich układania, charakteryzują się z jednej strony silną i dużą budową, a z drugiej

wewnętrzny predyspozycjami agresywności. Ponadto, nie stoi również na przeszkodzie uznania psa nienależącego do żadnej z ras wymienionej w rozporządzeniu za "inny przedmiot niebezpieczny", jeżeli wyżej wymienione cechy u niego występują. Zatem nie ulega wszelkim wątpliwościom, że pies niebędący wprawdzie na tej liście, ale wykazujący agresywność (np. rzucający się na ludzi), powinien być prowadzony w kagańcu i na smyczy (np. amstaff, doberman). Trudno natomiast wymagać od właściciela używania kagańców wobec psów, które ze względu na wagę i wielkość mogą być z łatwością utrzymane na smyczy. Smycz to wystarczający środek spełniający zwykłe środki ostrożności nawet wobec dużych psów, pod warunkiem, że nie wykazują one agresywnych skłonności. Przykładem mogą być: flat-coated retriever (rozsądny i o miłym usposobieniu), labrador (wylewny w uczuciach, kochający dzieci), golden retriever (o spokojnym usposobieniu i lubiący dzieci), bernardyn (spokojny, o zrównoważonym charakterze i umiarkowanym temperamencie, obchodzący się niezwykle delikatnie z dziećmi), itp. Ocena w kwestii zastosowania środka ostrożności należy do właściciela zwierzęcia.

Podsumowując pamiętać należy, że wykroczenie z art. 77 k.w. może być popełnione przez działanie, jak i zaniechanie, zarówno umyślnie (sprawca chce je popełnić albo przewidując możliwość jego popełnienia, na to się godzi), jak i nieumyślnie (sprawca nie mając zamiaru popełnienia czynu zabronionego, popełnia go na skutek niezachowania ostrożności wymaganej w danych okolicznościach, mimo że możliwość popełnienia tego czynu przewidywał albo mógł przewidzieć). Sprawcą wykroczenia z tego przepisu nie musi być właściciel zwierzęcia, ale również ten, kto faktycznie zwierzę trzyma (zob. wyrok SN z dnia 29 kwietnia 2003 r., III KK 26/03, LEX nr 77469).

Dr Joanna Juchniewicz

ZMIANY W USTAWIE O NIEODPŁATNEJ POMOCY PRAWNEJ I WOLONTARIACIE

Nadrzędnym celem systemu nieodpłatnej pomocy prawnej już umożliwienie osobom, które z powodów osobistych, najczęściej związanych z ich sytuacją majątkową, nie są w stanie skorzystać z profesjonalnej pomocy prawnej. W czerwcu 2018 r. Sejm RP dokonał zmian w ustawie z 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej (tekst jedn. Dz. U. 2017, poz. 2030 z późn. zm.). Zmiany te były wynikiem analizy dwóch lat

obowiązywania systemu nieodpłatnej pomocy prawnej, a ich celem stało się rozszerzenie kręgu osób, które mogą bezpłatnie skorzystać z pomocy prawników oraz wprowadzenie nowych mechanizmów skierowanych na pomoc i rozwój świadomości prawnej obywateli.

Podstawową zmianą, która wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2019 r. jest zmiana grupy docelowej nieodpłatnej pomocy prawnej. Odtąd uprawnionymi do uzyskania pomocy będą **wszystkie osoby, które nie są w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej**. W praktyce będzie to wymagało jedynie złożenia oświadczenia, według wzoru, w którym osoba uprawniona, podając swoje imię, nazwisko, adres, nr PESEL oświadcza, że nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej. Żadne inne dokumenty w tym m.in. zaświadczenia o wysokości zarobków, wysokości renty, emerytury, deklaracje podatkowe, Karta Dużej Rodziny czy inne, dotychczas wymagane, nie będą od 1 stycznia potrzebne, by uzyskać pomoc prawną.

Nieodpłatna pomoc prawna będzie obejmowała:

- poinformowanie o obowiązującym stanie prawnym oraz przysługujących osobie uprawnieniach lub spoczywających na niej obowiązkach, w tym w związku z toczącym się postępowaniem przygotowawczym, administracyjnym i sądowym lub sądowoadministracyjnym lub wskazanie osobie sposobu rozwiązania jej problemu prawnego;
- sporządzenie projektu pisma;
- nieodpłatną mediację;
- sporządzenie projektu pisma o zwolnienie od kosztów sądowych lub ustanowienia pełnomocnika z urzędu w postępowaniu sądowym lub ustanowienie adwokata, radcy prawnego, doradcy podatkowego lub rzecznika patentowego w postępowaniu sądowoadministracyjnym oraz poinformowanie o kosztach postępowania i ryzyku finansowym związanym ze skierowaniem strony na drogę sądową.

Nieodpłatna pomoc prawna nie będzie obejmowała spraw związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, z wyjątkiem przygotowania do rozpoczęcia tej działalności.

Ustawa wprowadza również nowy sposób pomocy – poradnictwo obywatelskie, które obejmować ma działania dostosowane do indywidualnej sytuacji osoby uprawnionej, zmierzające do podniesienia świadomości tej osoby o przysługujących jej uprawnieniach lub spoczywających na niej obowiązkach oraz wsparcia w samodzielnym rozwiązaniu problemu, w tym m.in. wspólnego z osobą uprawnioną planu działania i pomocy w jego realizacji. Mogą

to być przykładowo sprawy dotyczące zadłużenia, mieszkaniowe czy sprawy z zakresu zabezpieczenia społecznego.

Osoby uprawnione będą mogły również skorzystać z mediacji, czyli pozasądowego sposobu doprowadzenia do porozumienia między stronami sporu. Mediacja będzie obejmowała:

- poinformowanie osoby uprawnionej o możliwościach skorzystania z polubownych metod rozwiązywania sporów, w szczególności mediacji oraz korzyściach z tego wynikających;
- przygotowanie projektu umowy o mediację lub wniosku o przeprowadzenie mediacji;
- przygotowanie projektu wniosku o przeprowadzenie postępowania mediacyjnego w sprawie karnej;
- przeprowadzenie mediacji;
- udzielenie pomocy w sporządzeniu do sądu wniosku o zatwierdzenie ugody zawartej przed mediatorem.

Ważnym elementem podnoszenia świadomości prawnej obywateli jest edukacja prawna, która ma koncentrować się na upowszechnianiu wiedzy o prawach i obowiązkach obywatelskich, działalności krajowych i międzynarodowych organów ochrony prawnej, mediacji oraz sposobach polubownego rozwiązywania sporów, możliwościach udziału obywateli w konsultacjach publicznych oraz procesie stanowienia prawa, dostępie do nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Działania te będą mogły przybierać różnorodną postać – od wykładów, konwersatoriów, webinarów, szkoleń, po publikacje, materiały edukacyjne, kampanie informacyjne.

PUNKTY NIEODPŁATNEJ POMOCY PRAWNEJ

Województwo Dolnośląskie – powiaty: Wrocławski, Wołowski, Ząbkowicki.

Województwo Lubelskie – powiat Zamojski.

Województwo Łódzkie – powiaty: miasto Łódź, miasto Piotrków Trybunalski, Skierniewicki.

Województwo Mazowieckie – powiaty: Sierpecki, Płoński, Żyrardowski, Garwoliński, miasto Siedlce, Siedlecki, Żuromiński, Ostrowski, Szydłowiecki, Ostrołęcki.

Województwo Opolskie – powiaty: Głubczycki, Krapkowicki, Strzelecki.

Województwo Podkarpackie – powiat Bieszczadzki.

Województwo Podlaskie – powiaty: Augustowski, Sejneński.

Województwo Śląskie – powiaty: Zawierciański, miasto Jastrzębie Zdrój.

Województwo Świętokrzyskie – powiaty: Jędrzejowski, Ostrowiecki, Staszowski.

Województwo Warmińsko-Mazurskie – powiaty: Bartoszycki, Giżycki, Nidzicki, Olecki, Węgorzewski, miasto Olsztyn.

Województwo Wielkopolskie – powiaty: Pilski, Kościański, Czarnkowsko-Trzcianecki.

Województwo Zachodniopomorskie – powiaty: Choszczeński, Wałecki, Drawski, Świdwiński, Łobeski, Kamieński.

Adresy punktów, w których świadczona jest nieodpłatna pomoc prawna
znajdą Państwo na stronie Fundacji Togatus PRO BONO www.fundacja.togatus.pl

Wydawca: Fundacja Togatus PRO BONO, ul. Warmińska 7/1, 10-544 Olsztyn.

Biuletyn został wydany ze środków Fundacji Togatus Pro Bono